

Opgave Bestuur en organisatie

Portefeuillehouder(s):	Luzette Kroon, Cees Pieter van Burgsteden, Remco van Maurik, Gerben de Boer, Monique Plantinga en Frank Jorna
Organisatie:	Opgaven Strategie en Omgeving, Assetmanagement en Bedrijfsvoering

Waar zijn we van?

We zorgen ervoor dat ons bestuur en onze organisatie toegerust zijn op het uitvoeren van de taken, nu en in de toekomst. Daartoe hebben we drie opgaven ingericht, namelijk Strategie & Omgeving, Assetmanagement en Bedrijfsvoering.

Strategie & Omgeving wil bestuur en organisatie toerusten op de maatschappelijke ontwikkelingen die van betekenis zijn voor het waterschapswerk, nu en in de toekomst. Door stil te staan bij de vraag wat mogelijk over enkele jaren de agenda bepaalt, kunnen we ons tijdig én beter voorbereiden op de voor ons relevante ontwikkelingen. We bepalen de lange termijndoelen en richting van de organisatie, in nauwe verbinding met de samenleving. Kernwoorden voor deze opgave zijn: vooruitkijken, vernieuwen, samenwerken en onszelf positioneren als waterautoriteit, die spreekt namens het water.

Assetmanagement staat voor de ontwikkeling van professioneel beheer en onderhoud van onze infrastructuur waarmee we bijdragen aan de strategische (beleids-)doelen van Wetterskip Fryslân. We willen de organisatie ontwikkelen van traditionele beheersorganisatie naar een strategische assetmanagementorganisatie. We willen het mogelijk maken dat we in de toekomst op basis van betrouwbare informatie keuzes kunnen maken, waarbij we kijken naar de prestaties die van onze assets worden verwacht, naar de risico's die Wetterskip Fryslân loopt bij achterblijvende prestaties en naar de kosten die met onze assets gemoeid zijn.

Bedrijfsvoering is ondersteunend aan onze primaire opgaven. Streven is de dienstverlening in te richten op de uitdagingen waar we als Wetterskip voor staan en komen te staan. Naast het op niveau houden van de huidige diensten, steken we in 2025 daarom ook tijd en geld in de vernieuwing en verbeteringen van de processen.

Voortgang

We zijn gestart met het opstellen van het nieuwe Waterbeheerprogramma, dat eind 2027 ter goedkeuring wordt voorgelegd aan het algemeen bestuur.

Voorbeelden van data-innovatie waaraan we werken in 2025 gaan over het voorspellen van blauwalg, het berekenen van lachgasemissies in RWZI's, fecale verontreiniging in zwemwater en het ontwikkelen van Artificial Intelligence agents (digitale medewerker). Verder innoveren we door middel van slim malen en Gjin plastik nei ús Waad.

We werken aan een uniforme assetdecompositie, waarmee we vastleggen welke details we over onze assets willen registreren in onze informatiesystemen. Dit draagt bij aan een integrale informatievoorziening en biedt inzicht in de prestaties van onze assets. We verwachten deze decompositie in het derde kwartaal af te ronden.

Na een zorgvuldig traject hebben we een keuze gemaakt voor een nieuw onderhoudsmanagementsysteem, dat inmiddels is gecontracteerd. De implementatie start komend kwartaal. Ter voorbereiding hebben we al onze onderhoudsprocessen geëvalueerd en aangepast, zodat we straks met een eenduidige werkwijze kunnen werken.

Dankzij de gunstige weersomstandigheden liggen we bovendien goed op koers binnen de onderhoudsvakgroepen.

We hebben een energievisie opgesteld waarin we onze ambitie voor een betrouwbare, beschikbare en betaalbare energievoorziening hebben verankerd. Deze visie vormt de basis voor verdere uitwerking in beleid en uitvoering.

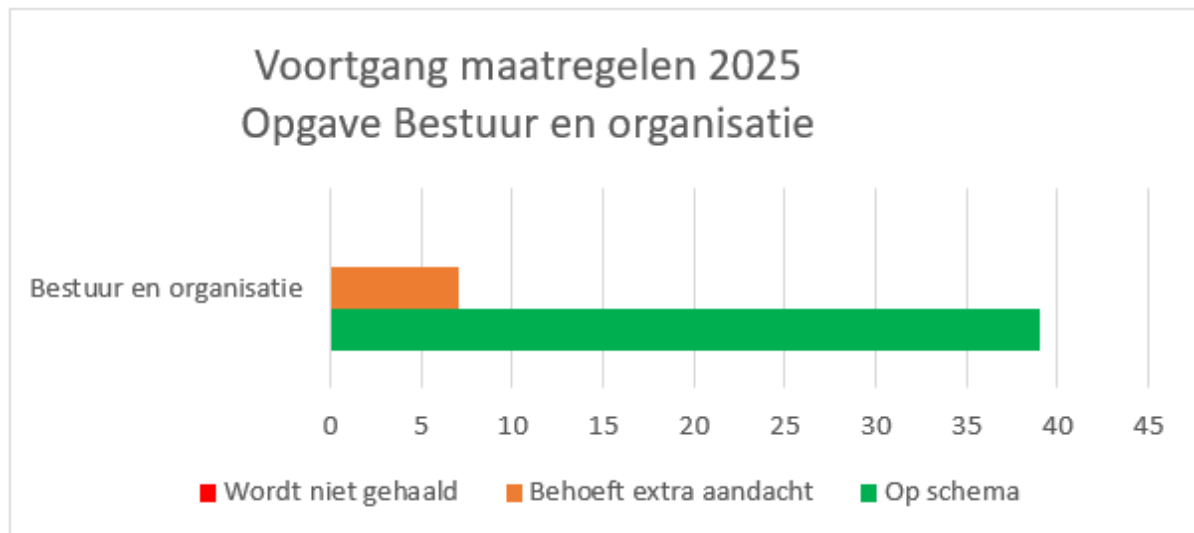
We hebben het sturingsmodel van de organisatie onder de loep genomen, evenals de ambtelijke en bestuurlijke samenwerking. Op basis hiervan komen we later dit jaar met verbetervoorstellen om de sturing en samenwerking verder te versterken.

Ook hebben we publiekslezingen georganiseerd over de toekomst van waterbeheer. Hiermee geven we invulling aan onze rol als waterautoriteit en betrekken we de samenleving actief bij de uitdagingen van morgen. De aandacht vanuit de media voor ons werk is er. We hebben meer dan 100 persvragen beantwoord en er lopen meer dan 50 communicatietrajecten.

Daarnaast brengen we ons waterschapserfgoed in kaart. Dit is de eerste stap richting een erfgoedbeleid. De startnotitie is inmiddels gedeeld met het algemeen bestuur, waarmee we ook op dit vlak een goede basis leggen.

Tot slot hebben we een nieuwe arbeidsmarktcampagne ontwikkeld, waarmee we ons als aantrekkelijke werkgever positioneren en gericht inspelen op de uitdagingen op de arbeidsmarkt.

In onderstaande tabel is de voortgang van de maatregelen aangegeven. Daar waar de voortgang niet op schema ligt (rood of oranje) wordt deze hieronder toegelicht.

Strategie en omgeving

Wat willen we bereiken?

Klimaatbestendig worden

We hebben in samenwerking met de provincie de Blauwe Omgevingsvisie (BOvi) 'Fryslân Klimaatbestendig 2050+' opgesteld. De BOvi is een langetermijnvisie voor een klimaatbestendige toekomst van het Friese watersysteem. De kaders van het Rijk over de sturende rol van water en bodem in de ruimtelijke ordening, zijn hierin vertaald naar Fryslân.

We gaan de komende jaren de BOvi concreter maken door deze te implementeren in ons beleid en in onze instrumenten. Aan het algemeen bestuur is beloofd om een BOvi-uitvoeringsprogramma te maken en dat te integreren in het Waterbeheerprogramma (WBP).

We zullen de BOvi ook inbrengen in processen van andere partijen die plannen maken voor de ruimtelijke ordening. We hebben de BOvi gebruikt als input bij de totstandkoming van het Fries Programma Landelijk Gebied (FPLG) en brengen deze in bij actualisering van de Provinciale Omgevingsvisie (POvi).

In 2025/2026 bepalen we in hoeverre een herijking van de BOvi opportuun is, bijvoorbeeld gezien klimaatscenario's. De BOvi geeft met name een visie op het thema "voldoende". We zullen deze visie op een later moment kunnen verbreden met "veilig" en "schoon" met een visie op waterkerende landschappen en een visie op de waterketen.

Wat gaan we daar voor doen?

Opstellen leidraad weging waterbelang

Voortgang maatregel

We werken aan het opstellen van de Leidraad Weging Waterbelang, die in de plaats komt van de Leidraad Watertoets (2013). De weging van het waterbelang onder de Omgevingswet, ook wel bekend als de "watertoets", houdt in dat gemeenten bij het vaststellen van hun ruimtelijke plannen rekening moeten houden met de waterbelangen.

Bij het opstellen van de Leidraad is geconstateerd dat er diverse onderwerpen zijn waarvoor aanvullend of bestuurlijke keuzes gewenst zijn. Dit vraagt de zorgvuldige voorbereiding en afstemming en dus meer tijd dan eerst werd voorzien.

Vaststelling van de Leidraad door het algemeen bestuur is gepland in de tweede helft van 2026. Dit is later dan eerst werd verwacht, omdat de complexiteit groter is dan eerst werd voorzien. In de tussentijd wordt gewerkt met de Leidraad zoals we die nu al hebben.

Wat willen we bereiken?

Klimaatneutraal worden

We passen ons niet alleen aan op de gevolgen van klimaatverandering, we streven er ook naar om onze eigen impact op klimaatverandering te verkleinen. Hiertoe hebben we een klimaatprogramma opgesteld, waarmee we energieneutraal, klimaatneutraal en circulair willen worden.

We streven naar verduurzaming, terwijl we ook moeten waarborgen dat onze energievoorziening betrouwbaar, beschikbaar en betaalbaar blijft. Ons werk vraagt veel energie. Energie is een strategisch onderwerp geworden voor ons als waterschap. We hebben te maken met netcongestie en de transportkosten stijgen door de grootscheepse uitbreiding en verzwaring van het elektriciteitsnet. Ook vanwege andere ontwikkelingen is de energieprijis de afgelopen jaren lastig voorspelbaar gebleken. Om grip te krijgen op de uitdagingen op dit terrein stellen we een energievisie op.

Het rapporteren over onze impact op mens en milieu, waaronder op het klimaat, wordt steeds belangrijker. Er is een toename van wet- en regelgeving die het organisaties verplicht om hierover transparant te zijn. Ook is er een groeiende druk vanuit publiek, banken en stakeholders om opener te zijn over de duurzaamheid van de activiteiten.

Wat gaan we daar voor doen?

Uitvoeren en actualiseren klimaatprogramma

Voortgang maatregel

We hebben ons als organisatie het doel gesteld om in 2030 volledig klimaatneutraal te zijn. Uit onderzoek blijkt dat het terugdringen van lachgas- en methaanemissies en het duurzaam eindverwerken van slib samen verantwoordelijk zijn voor meer dan de helft van onze totale klimaatimpact. Juist deze maatregelen zijn complex en staan daarom op oranje in onze monitoring. Er is namelijk onzekerheid of we ze tijdig kunnen realiseren binnen de waterketen.

Wat willen we bereiken?

Verbeteren biodiversiteit ten behoeve van onze opgaven

We maken gebruik van ecosysteemdiensten die afhankelijk zijn van biodiversiteit. De natuur werkt voor ons. Planten zuiveren het water, houden oevers en dijken stevig en concurreren met exoten en blauwalgen. Daarmee verminderen of voorkomen ze overlast door bijvoorbeeld giftige stoffen, oeverafkalving, overmatige baggervorming, Amerikaanse rivierkreeften en grote watervluis. We laten in fysieke opgaven Waterveiligheid, Watersysteem en Waterketen zien welke maatregelen wij op het gebied van biodiversiteit nemen.

- In de opgave Watersysteem bestrijden we exoten en verbeteren en beschermen we de kwaliteit van het oppervlaktewater
- In de opgave Waterveiligheid voorkomen we schade die dieren als bevers, dassen, invasieve rivierkreeften en muskratten kunnen toebrengen aan keningen
- In de opgave Waterketen zal extra aandacht besteed worden aan het verbeteren van het onderhoud op onze eigen terreinen bij rwzi's door Grienskip.

Daarnaast moeten we voldoen aan wettelijke verplichtingen zoals de Kaderrichtlijn Water, beschermde soorten (Omgevingswet) en Europese Unielijst invasieve exoten. Aandacht voor biodiversiteit is daarmee onderdeel van ons reguliere werk, het draagt bij aan een effectief waterbeheer. Voor het oplossen van onze opgaven nemen we natuurlijke oplossingen mee in de afweging. We kijken dus breder dan alleen naar technische oplossingen. Biodiversiteit is een indicator voor een goede ecosysteemtoestand.

Wat gaan we daar voor doen?

Opstellen monitoringsvisie

Voortgang maatregel

Er is een verkennend onderzoek uitgevoerd naar de behoefte aan een monitoringsvisie. Op basis van de uitkomsten constateren we dat er geen behoefte is aan een visiedocument, maar juist aan een uitvoeringsgericht document dat praktische handvatten biedt voor monitoring in de praktijk. Dit betekent dat we geen monitoringsvisie meer gaan opstellen maar een monitoringsplan dat het dagelijks zal vaststellen. We stellen een monitoringsplan op die de basis zal vormen voor waarom, hoe en wanneer de waterkwaliteit en waterkwantiteit worden gemonitord. We werken nu aan het plan en vaststelling in het dagelijks bestuur is begin 2026 voorzien.

Wat willen we bereiken?

Positioneren als waterautoriteit

Nog meer dan voorheen is 'spreken namens water' van belang. Om water en bodem daadwerkelijk sturend te laten zijn, om de BOvi echt te laten doorwerken, zullen we op meer plekken en manieren dan voorheen het belang van water zichtbaar moeten maken. En naast spreken namens water wordt ook meedenken namens water belangrijker: we zullen meer aan de voorkant met andere overheden en maatschappelijke partijen moeten meedenken om te ontwerpen/vorm te geven hoe de ruimtelijke ordening eruit moet zien. Hierin willen wij ons positioneren als de waterautoriteit, toonaangevend bij het ontwerp van het grote watersysteem en leidend bij de realisatie daarvan.

Wat gaan we daar voor doen?

Herijken strategisch communicatieplan

Voortgang maatregel

We gaan ons strategisch communicatieplan herijken, zodat wij onze positie als waterautoriteit kunnen versterken door middel van onze communicatie. Er ligt een stevige basis met goede uitgangspunten die we naar de tijd van nu gaan brengen. We willen deze actualiseren en daarmee de relevantie opfrissen. We zullen de actualisatie niet voor einde van het jaar af kunnen ronden en in 2026 tot uitvoering brengen.

Ontwikkelen beleid voor waterschapserfgoed

Voortgang maatregel

In het Coalitieakkoord van Wetterskip Fryslân is opgenomen dat het waterschap kaders wil opstellen voor het behoud van waterschapserfgoed. Tegelijkertijd staat de organisatie voor de vraag hoe om te gaan met waterschapsubjecten die hun functie verliezen. Deze vragen vormen de aanleiding voor het ontwikkelen van nieuw beleid op het gebied van waterschapserfgoed. Met het nieuwe beleid wil de organisatie duidelijke kaders ontwikkelen voor het duurzaam behoud en toekomstbestendig beheer van waterschapserfgoed. De startnotitie is inmiddels afgerond, waarmee het beleidstraject officieel van start is gegaan in het eerste kwartaal van 2025.

Aanvankelijk was het streven om eind 2025 te beschikken over een uitgewerkt beleidskader en een bijbehorend uitvoeringsplan. In de praktijk blijkt echter dat de eerste fasen van het project meer tijd vergen dan voorzien. Dit komt onder meer door de behoefte aan verdiepend onderzoek naar de aard, omvang en waarde van het erfgoed, evenals naar de juridische en organisatorische implicaties van het beoogde beleid. Bovendien betreedt de organisatie met dit traject een nieuw beleidsveld, waarvoor nog geen bestaand referentiekader beschikbaar is. Deze context vraagt om zorgvuldigheid, brede afstemming en extra tijd om tot een gedragen en uitvoerbaar beleid te komen.

Hoewel de planning is aangepast, brengt de vertraging geen risico's met zich mee voor de bedrijfsvoering.

Ontwikkelen educatiestrategie **Voortgang maatregel**

Om educatie in te zetten als manier om Wetterskip Fryslân zichtbaarder te maken en het waterbewustzijn te vergroten, hebben we een educatiestrategie. We wilden deze actualiseren, maar zijn nu voornemens om de huidige strategie te verlengen. Begin 2026 leggen we een verlenging van deze aanpak voor aan het bestuur.

Bedrijfsvoering

Wat willen we bereiken?

Zorgen voor een duurzame werkomgeving

We houden onze assets op peil. Het gaat daarbij om de instandhouding en het gebruik. Ten aanzien van huisvesting onderscheiden we technische gebouwen, zoals op de rwzi's, en overige gebouwen. Overige gebouwen zijn ons hoofdkantoor, de werkplaatsen, het bezoekerscentrum bij het Woudagemaal en een aantal (verhuurde) woningen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Ontwikkelen visie op huisvesting/ overige gebouwen **Voortgang maatregel**

In 2025 ontwikkelen we een visie op huisvesting ten behoeve van de 'overige gebouwen'. Dit wordt de basis voor een plan voor beheer en onderhoud en voor hoe we de objecten het beste kunnen inzetten om ons werk te blijven doen en wat dit kost. Het plan is gereed in het eerste kwartaal van 2026.

Wat mag het kosten?

In onderstaande tabel zijn de baten en de lasten voor de opgave Bestuur en organisatie opgenomen. Deze zijn per beleidsproduct weergegeven, waarbij de indeling naar beleidsproduct gelijk is aan de landelijke standaardindeling voor waterschappen.

Exploitatie

bedragen x € 1.000

Opgave	Oorspronkelijke begroting 2025	Geautoriseerde wijzigingen begroting	Actuele begroting 2025 na VR1	Budget neutrale wijzigingen 2025	Voorgestelde budgetwijzigingen 2e VR 2025	Nieuwe actuele begroting 2025
Baten						
Beheerinstrumenten watersystemen	124	-	124	-	-	124
Beheersinstrumenten waterkeringen	29	4	34	-	-	34
Belastingheffing	3	-	3	-	-	3
Bestuur	185	75	260	-	-25	235
Eigen plannen	536	-	487	-	-	487
Externe communicatie	440	-	440	-	-80	360
Invordering	-	-	-	-	-	-
Kostenplaatsen	298	-	298	-	295	593
Ondersteunende Beheerproducten	1.496	152	1.648	-	-	1.648
Plannen van derden	700	-	700	-	40	740
Totaal Baten	3.811	231	3.993	-	230	4.223
Lasten						
Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen	-288	115	-174	-	-	-174
Beheerinstrumenten watersystemen	-1.709	52	-1.657	-9	-	-1.666
Beheersinstrumenten waterkeringen	-566	73	-493	-7	-	-500
Belastingheffing	-3.449	-5	-3.454	-0	-	-3.454
Bestuur	-6.562	-47	-6.610	-57	50	-6.617
Eigen plannen	-4.547	-211	-4.660	-12	250	-4.422
Externe communicatie	-535	132	-403	1	80	-321
Invordering	-1.882	-	-1.882	-	-	-1.882
Kostenplaatsen	-298	-1.609	-1.907	-64	-	-1.971
Ondersteunende Beheerproducten	-37.637	-771	-39.408	-114	-665	-40.187
Plannen van derden	-1.022	-20	-1.042	-3	-	-1.045
Totaal Lasten	-58.494	-2.293	-61.689	-266	-285	-62.239
Reserves						
Bestemmingsreserves jaarrekening 2024	-	1.308	1.308	-	-	1.308
Totaal mutaties reserves		1.308	1.308	-	-	1.308
Totaal	62.305	1.216	-56.388	-266	-55	-56.708

Toelichting op Wat mag het kosten?

De prognose van de verwachte exploitatiekosten voor de opgave bestuur en organisatie liggen € 321.000 hoger. De belangrijkste afwijkingen worden hieronder toegelicht.

Kostenplaatsen:

Voor de uitlening van personeel en het doen van diensten voor derden zijn vergoedingen van per sado € 295.000 ontvangen. Deze baten worden nu alsnog meegenomen in de begroting.

Eigen plannen

Bij opstellen van het boezemplanbudget is rekening gehouden met het uitbesteden aan derden (markt) voor de opbouw van het model. Hiervoor is, gebaseerd op ervaring, een ruim budget genomen voor inhuur derden. Bij start project is de keuze gemaakt de opbouw en ontwikkeling van het model uit te voeren met eigen personeel. Dit levert een besparing op van € 250.000.

Ondersteunende beheerproducten

Na inspectie blijkt dat er in de huidige beluchtingsschotels gaten zijn ontstaan door corrosie. Dat zorgt voor rendementsverlies van het energieverbruik en moeten vroegtijdig worden vervangen. De boekwaarde bedraagt nog € 200.000 en dient ineens ten laste van de exploitatie te worden gebracht. Daarnaast zijn er minder uren gemaakt voor investeringen waardoor deze ten laste komen van de exploitatie van per saldo € 412.000.

Ten opzichte van de 1e voortgangsrapportage is een aanpassing op de in gebruik genomen investeringen doorgevoerd. Dit leidt tot een nadelige aanpassing van de afschrijvingslasten in 2025 van € 53.000.

Budget neutrale wijzigingen:

Binnen diverse beleidsproducten zijn om administratieve redenen budgetten onderling verschoven. Deze zijn per saldo nihil. Binnen deze opgave zorgt dat voor een mutatie van € 266.000 welke binnen andere opgaven terugkomen.

Lopende investeringen 2025

N.v.t.

Verstrekingen 2025

Excel-tabel

Verstrekingen investeringskredieten 2025

(bedragen x € 1.000)

	Verzamelbesluit	Actuele begroting 2025 na VR1		2e Prognose 2025		Verschil	
		Bruto (A)	Netto (B)	Bruto (C)	Netto (D)	Bruto (C-A)	Netto (D-B)
Emissieloos, energie neutraal en duurzaam	A	1.500	1.500	1.500	1.500	0	0
Klimaatadaptatiepad	B	250	250	250	250	0	0
Klimaatadaptatiepad GLB-NSP	A	500	500	500	500	0	0
Vervanging hard- en software	A	410	410	410	410	0	0
Vervanging materieel, voertuigen en overig	A	1.037	1.037	1.037	1.037	0	0
Laboratorium	A	216	216	216	216	0	0
Totaal		3.913	3.913	3.913	3.913	0	0

A = vrijgegeven via verzamelbesluit bij begroting 2025

B = separaat voorstel richting dagelijks en algemeen bestuur

Omschrijving (toelichting)

Toelichting op verstrekingen 2025

Verstrekingen zijn besluiten van het dagelijks bestuur, waarbij zij de organisatie mandateert tot het doen van uitgaven en het aangaan van verplichtingen ten aanzien van investeringskredieten. Er zijn nu geen bijstellingen nodig.

